

OECD ved en korsvej?

Den snart globale recession er i færd med at ændre verdensøkonomiens arkitektur og magtbalancer. De internationale samarbejdsorganisationer er ved at indrette sig på en ny æra. Konkret står OECD over for et valg mellem dybere samarbejde og bredere global relevans.

Ulrik Vestergaard Knudsen, OECD-ambassadør, Udenrigsministeriet

Af Ulrik Vestergaard Knudsen

I dag mødes finansministrene fra tyve af verdens førende lande for at forberede det stort anlagte G-20 topmøde i London om mindre end tre uger. Både IMF og Verdensbanken forudser nu, at kloden under ét vil gå i recession i 2009. Der er således enorme indsatser på spil for verdensøkonomien og for de internationale organisationer, der har en væsentlig rolle i den. Det gælder også OECD, der ligesom de øvrige økonomiske samarbejdsorganisationer er ved at tilpasse sig en ny økonomisk dagsorden – og en ny økonomisk verdensorden.

OECD står i dag som én af verdens stærkeste tænketanke. Organisationen har først og fremmest stor indflydelse på tænkningen og politikudviklingen i medlemslandene, men spiller også en betydelig rolle på den globale scene, hvor idéer, værdier og metoder ofte er inspireret af arbejdet i OECD. Sådan har det i hvert fald været indtil nu for en organisation, der samler 30 af de rigeste lande i den hidtidige økonomiske verdensorden.

Den globale og udadvendte del af OECD's rolle er imidlertid under pres – mest af alt fordi den finansielle og økonomiske krise i øjeblikket forstærker forandringerne i den internationale økonomiske arkitektur. Det tidligere så dominerende G-8 forum, hvor USA, Japan, Tyskland, UK, Frankrig, Italien, Canada og senest Rusland drøftede fælles og globale økonomiske problemer er blevet suppleret – måske endda overhalet – af det større, men mere repræsentative G-20, hvor også nye, store vækstøkonomier som f.eks. Kina, Indien, Brasilien, Sydafrika og Indonesien sidder med. Denne udvikling er ikke mindst sket på baggrund af disse landes stærkt voksende andel af verdensøkonomien - og deres derfor uundværlige bidrag til løsningen af den økonomiske krise.

Men ingen af disse lande er medlemmer af OECD. De oprindelige G-7 lande (G-8 minus Rusland) er derimod alle medlemmer af OECD, som derfor typisk har kunnet spille en analyse- og sekretariatslignende rolle for G-8 - det traditionelt væsentligste forum for international økonomisk politikkoordinering.

Den rolle vil være langt mindre tydelig – og langt mere kontroversiel – i forhold til et stærkt G-20, hvor de tolv tilkomne lande vil se med større skepsis på OECD som de "gamle, rige landes klub", hvis ikke organisationen kan overbevise om det modsatte. Samtidig trænger nye emner sig på for OECD, der konstant mødes med krav om at udvide sin emnekreds i forhold til nye kriser og problemstillinger.

OECD har allerede taget hul på disse udfordringer, selv om der stadig er flere spørgsmål end svar.

Klimadebatten for eksempel er ét område, hvor OECD har bevæget sig tidligt og hurtigt med forkantsanalyser, der i dag spiller en direkte rolle i forberedelserne af COP 15 topmødet i København.

Tilsvarende bliver OECD's tilpasningsdygtighed og relevans netop nu analyseret i en nyligt nedsat og i øvrigt dansk ledet arbejdsgruppe, der senest til sommer skal komme med konkrete

anbefalinger til, hvordan OECD bedre og hurtigere kan sætte prioriteter, flytte ressourcer og evaluere resultater.

Samtidig arbejder OECD med en løbende kriseplan, der styrer organisationens analyser på en lang række områder med direkte relation til den økonomiske krise. Der er ikke tale om politisk styring, men om input til medlemslandene og til samarbejdsfora som netop G-8 og G-20.

Og i forhold til den globale relevans har OECD med en vis politisk snilde netop udpeget Italien, UK og Danmark som viceformænd ved OECD's årlige ministermøde til juni (Korea havde allerede forinden fået tildelt formandskabet). De tre lande er ikke tilfældigt valgt. Der er tale om værterne for årets tre væsentligste globale møder/fora: G-8, G-20 og klimatopmødet i København.

Så langt, så godt. Tilbage står ikke desto mindre det næsten eksistentielle dilemma vedrørende organisationens fremtidige medlemskreds og dermed den direkte relation til det nye G-20 topmødeforum.

Rusland, Israel, Chile, Estland og Slovenien ligger allerede i optagelsesforhandlinger med OECD. I næste række står fem lande, som OECD har udviklet et såkaldt forstærket samarbejde med.

Og det er netop ovennævnte Kina, Indien, Brasilien, Sydafrika og Indonesien.

Det her i OECD mere og mere påtrængende spørgsmål er således, om forstærket samarbejde med disse lande er nok, eller om egentlige optagelsesforhandlinger er nødvendige for at sikre OECD's fremtidige globale relevans.

Der gives ingen nemme svar. OECD har ikke - som EU har haft det i Europa - en politisk og økonomisk uimodståelig tiltrækningskraft på potentielle ansøgerlande. Det er kort sagt usikkert, om de nævnte lande overhovedet er interesserede i OECD-medlemskab - især hvis det kræver opfyldelse af konkrete forpligtelser og en større tilpasning til OECD's værdigrundlag. OECD er funderet på demokrati, markedsøkonomi og respekt for menneskerettigheder - parametre, hvor ikke alle fem lande kan matche deres imponerende resultater i disciplinen økonomisk vækst.

Omvendt er det givet, at OECD i en potentielt mere og mere dominerende G-20 sammenhæng ikke vil kunne opretholde en stærk indflydelse, hvis kun en mindre brøkdel af de tyve lande er medlemmer af organisationen. Derfor er det heller ikke ligegyldigt for OECD, hvordan dagens G-20 finansministermøde og det efterfølgende topmøde ender. Uanset om der bliver tale om større resultater eller ej, bliver der formentlig et nyt topmøde i Asien - sandsynligvis i Japan eller Korea - sidst på året. Derefter er det tid for de tyve ledere til at gøre status over det nye topmødeformats evne til at levere resultater.

Og hvis G-20 da viser sig at være kommet for at blive, vil det skærpe OECD's dilemma mellem to grundlæggende behov: på den ene side bevarelse af den ensartethed, som er en kæmpe styrke i det daglige analysearbejde landene imellem, fordi medlemmernes økonomier står over for relativt sammenlignelige udfordringer, og på den anden side bevarelse af organisationens globale gennemslagskraft.

Selvfølgelig findes der halve løsninger og kompromiser, og fortsatte udvidelser af samarbejdet med de fem vækstøkonomier uden egentligt medlemskab kan være én måde, hvorpå OECD kan forsøge at imødekomme begge behov. Valget mellem ensartethed og global relevans er således ikke nødvendigvis et rent "enten-eller".

Men det kan heller ikke blive et "både-og".